Ar pascha wirusschehliga augsta Keisara wehlestschanu.

Maksa ar peesuhtischanu par pasti:
Ar Peelikumu: par gadu 2 rbl. 75 kap.
bes Peelikuma: par gadu 2 „ — „
Ar Peelikumu: par ½ gadu 1 „ 40 „
bes Peelikuma: par ½ gadu 1 „ — „
Ar Peelikumu: par ¼ gadu — „ 90 „
bes Peelikuma: par ¼ gadu — „ 70 „

Maksa bes peesuhtischanas Rigâ:
Ar Peelikumu: par gadu 1 rbl. 75 kap.
bes Peelikuma: par gadu 1 „ — „
Ar Peelikumu: par ½ gadu — „ 90 „
bes Peelikuma: par ½ gadu — „ 55 „
Ar Peelikumu: par ¼ gadu — „ 50 „
bes Peelikuma: par ¼ gadu — „ 30 „

Mahjas Weesis.

Mahjas Weesis teek isdots sestdeenâm no plkst. 8 sahkot.

Maksa par sludinaschanu:
par weenas slejas smalku rakstu (Petit)-rindu, jeb to weetu, to tahda rinda eenem, maksa 8 kap.

Redakzija un ekspedizija Rigâ, Ernst Plates grahmatu- un bilschu-drukatawâ un burtu-leetuwê pee Petera basnizas.

36. gada-gahjums. — Mahjas Weesis isnahk weenreis pa nedeku.

№ 34. Sestdeen, 24. augustâ. 1891.

Mahjas Weesi ar Peelikumu war pasteller un **sludinajumus** nodot **Rigâ, manâ drukatawâ un Latweeschu grahmatu pahrdotawâ pee Petera basnizas.** Bes tam Mahjas Weesi war wehl pasteller bes daudsi peenemschanas weetâm Peterburgas un Jelgawas Ahrrigâ, wehl zitâs pilsehtâs, kâ: **Jehsis:** B. Petersons un Grahwel kgu pahrdotawâs; **Walkâ:** M. Rudolff un Paulin kgu grahmatu pahrdotawâs; **Walmeerâ:** E. G. Trey un dehla kgu grahm. pahrdotawâ; **Nujenê:** J. Alksne kga grahm. pahrdotawâ; **Laudonâ:** pee grahm. sehjeja Karl Gruhsin kga; **Jaunjelgawâ:** A. Schwabe kga grahm. pahrdotawâ; **Jelgawâ:** Besthorn kga grahm. pahrdotawâ, Pils eelâ; H. Allunan un Jaeger kgu grahm. pahrdotawâs; **Bauskâ:** Beckmann kga grahm. pahrdotawâ; **Kuldigâ:** Besthorn kga grahmatu pahrdotawâ; **Talsôs:** H. Tow kga grahmatu pahrdotawâ un bibliotekâ un Wolontschewski kga grahmatu pahrdotawâ. Tad wehl „Mahjas Weesi" war apstellet pee saweem zeen. draudses mahzitajeem, skolotajeem un pagasta skrihwereem, kurus mihli luhdsu, tahdas apstelleschanas laipni peenemt.

Likumi pret reibinoscheem dsehreeneem Wahzijâ.

Jaunakâ laikâ teek leela wehriba peegreesta reibinoschu dsehreenu leetoschanai, jo leelais posts, kas zaur to zelas, peeteekoschi wispahri atsits. Ari Wahzija pehdejâ laikâ schuhposchanas jautajumam peegreesuse leelu wehribu. Wahzijâ gan jau pastahweja daschi likumu nosazijumi pret reibinoschu dsehreenu leetoschanu, tomêr tee israhdijuschees par nepeeteekoscheem, lai spehtu sekmigi karot pret tik bihstamu eenaidneeku.

Schinis deenâs nu Wahzu „Wald. Westn." pasneedz likumu isstrahdajumu pret reibinoschu dsehreenu leetoschanu, kurâ galwenakee nosazijumi ir sekoschee:

Jt sewischka wehriba teek peegreesta sihktirdsneezibai ar reibinoscheem dsehreeneem. Sihktirgotajeem teek aisleegts, brandwinu jeb spirtu pahrdot masakâs dalâs nekâ pus litera (apmehram pusstopa, pehz muhsu mehra). Weesnizu un restoraziju saimneekeem teek peekodinats, lai wisu daritu, ka reibinoschi dsehreeni netiktu neleetigi leetoti. Semes preekschneezibai dota wara, islaist preekschrakstus par seeweeschu apkalpotaju peelaischanu dsehreenu pahrdotawâs. Polizijas waldem dota teesiba, tirgoschanos ar reibinoscheem dsehreeneem agraki neatlaut, kâ sahkot no plkst. 8 rihtâ, tâ ka schahdas telpas lihds tam laikam jatur zeeti aisslehgtas.

Weesnizu un restoraziju saimneekeem naw brihw, reibinoschus dsehreenus preeksch turpat dserschanas pahrdot jaunekleem, kuri wehl naw 16 gadus wezi un neatrodas peeauguschu zilweku usraudsibâ.

Dsehreenu pahrdotawu saimneekeem ir aisleegts, pahrdot reibinoschus dsehreenus azim redsot peedsehruscheem un tahdeem zilwekeem, no kureem wini sina, ka tee pehdejôs 3 gadôs sodîti dehl peedserschanâs.

Tahlak likuma isstrahdajumâ dsehreenu pahrdotawu ihpaschneekeem aisleegts, reibinoschus dsehreenus neisdot uz parada. Prasijumus par dsehreeneem, kas uz parada isdoti, parada dewejs newar peedsit ar teesas palidsibu nedz zitadi kâ, tâ ka atkarajas pilnigi no pascha dsehraja labâs gribas, waj winsch tehrinu samaksâ jeb ne.

Tad wehl teek noteikts, ka tas, kas dehl schuhposchanas sawus peenahkumus nespêj ispildit, jeb pats sewi jeb sawu familiju gruhsch postâ, tâ ka zeesch truhkumu jeb ari zitu droschibai zaur schahdu dsehraju draud breesmas, tad tahds teek noteikts par nepilngadeju. Schahds zilweks stahw tâpat sem usraudsibas, kâ nepilngadeji behrni. Weenigi ja winsch taisa testamentu, t. i. nosaka par sawu mantu, kâ ta isdalama pehz wina nahwes, tas teek atsits par pilnu. Tahds zilweks, kas schuhposchanas dehl noteikts par nepilngadeju, dabu sewischku aisbildni. Aisbildnam teesiba, ar aisbildneezibas teesas atlauju, par nepilngadeju noteikto zilweku nodot kahdâ dsehraju dseedinaschanas eestahdê.

Beigâs likums nosaka daschadus naudas sodus par scho noteikumu pahrkahpumeem. Bes tam wehl nolikts 100 marku (apmehram 50 rbl. muhsu naudâ) leels sods jeb 4 nedelu aresta tahdeem zilwekeem, kuri peedsehruschâ stahwoklî buhdami padara darbus, kas prasa sewischku usmanibu, zaur ko zitu zilweku dsihwibai jeb weselibai draud breesmas jeb ari pee ugunsgrehkeem u. t. t. peedseras. Tikai nepeezeeschamôs atgadijumôs teek attaisnots tahds zilweks, kas eereibis buhdams tomêr kehrees pee kahda wahriga darba.

Schos augschejos, ihsumâ sanemtos likumu nosazijumus isstrahdajot, wispirms uz to norahdits, zik par scho noteikumu pahrkahpumeem. Bes tam wehl nolikts 100 marku (apmehram 50 rbl. muhsu naudâ) leels sods jeb 4 nedelu aresta tahdeem zilwekeem, kuri peedsehruschâ stahwoklî buhdami padara darbus, kas prasa sewischku usmanibu, zaur ko zitu zilweku dsihwibai jeb weselibai draud breesmas jeb ari pee ugunsgrehkeem u. t. t. peedseras. Tikai nepeezeeschamôs atgadijumôs teek attaisnots tahds zilweks, kas eereibis buhdams tomêr kehrees pee kahda wahriga darba.

Schos augschejos, ihsumâ sanemtos likumu nosazijumus isstrahdajot, wispirms uz to norahdits, zik leelâ mehrâ schuhposchana pehdejâ laikâ Wahzijâ isplatijusês. Wahzijâ gada laikâ zaurmehrâ uz katra zilweka galwu isnâk 4,65 litru brandwina, 96,0 litru alus un 6,44 litru wihna. Sihmejotees uz brandwina leetoschanas augleem, teek uz to norahdits, ka zaur schuhposchanu wairojas slimibas un zilweki leelakâ mehrâ mirst, ka leelakâ daka paschslepkawibu un wehl leelakâ daka prahtâ jukschanu zehluschâs zaur pahrleezigu reibinoschu dsehreenu leetoschanu un ka zaur schuhposchanu zelas pa leelakai dalai nabadsiba un teek familijas laime ispostita, teek weizinata netikla dsihwe, ka dsehraju zilweki nezeena atklahtu kahrtibu un teesibas un ka dsehruma augtus manto winu pehznahkamee, zaur ko zilweze sahk panikt.

Kahdâ sakarâ schuhposchanas sehrga stahw ar noseegumeem, par to soda eestahschu direktors Dr. Krone pasneedz schahdas sinas:

„Wisi noseegumi pret meesu un dsihwibu, palaidnigee meesas eewainojumi gandrîz wisi, nosischana un zilweku nonahweschana zaur palaidnibu, ar mas isnehmumeem, noteek zaur brandwina dserschanu. Ari pee slepkawibam daudsôs atgadijumôs zehloni meklejami brandwina dserschanâ. Tâpat nabadsiba un truhkums 80 no 100 atgadijumeem zelas zaur reibinoschu dsehreenu leetoschanu." Tâ, luhk, issakas minetais Dr. Krone, kas jau wairak nekâ 20 gadus ilgi schini sinâ krahjis sinas Oldenburgâ, Schleswig-Holsteinê, Hesenê, Brandenburgâ u. z. w.

Beigâs teek wehl peemineti nelaimes atgadijumi, kuru zehloni meklejami dsehrumâ. Tad wehl teikts, ka tadêl wiseem spehkeem jakarojot pret tik sihwu eenaidneeku, tâ ka zilweki, atradinajuschees leetot stiprus dsehreenus, buhschot darba spehjigaki, turigaki un ari tiklaki.

Nupat tika gatawa un ir bahusama manâ grahmatu un bilschu drukatawâ, Rigâ, pee Petera basnizas, kâ ari wisâs zitâs grahmatu pahrdotawâs:

Widsemes wezâ un jaunâ

Laika-grahmata 1892. gadam.

Saturs: 1) Rahditajs, zik gadu pagahjuschi no dascheem sewischki swarigeem notikumeem. 2) Kalendarijs. 3) Par tscheträm gadskahrtam. 4) Par saules un mehness aptumschoschanam. 5) Muhsu Augsta schehliga Keisara zilts. 6) Pareisligo kalendars. 7) Schihdu swehtki. 8) Korespondenziju peenemschana un issuhtischana Rigas gubernas pasta kantorî. 9) Takse par pasta suhtijumeem. 10) Suhtijumi, par kureem sanehmejam jamaksâ. 11) Stempelmarkas, kurôs atgadijumôs tahs leetojamas. 12) Telegrafa takse. 13) Lopu gruhsnibas un putnu pereschanas kalendars. 13) No Rigas isejoschi dselszeli. 15) Tirgi Widsemê. 16) Widsemes linu tirgi. 17) Kursemes linu tirgi. 18) Tirgi Kursemê un Leischôs. 19) Takse preeksch teesu tulkeem. — 20) Jaunâ gadâ. (Dsejols.) 21) Uz scho „funkti" winu kersim! Stahsts, 5 sihmejumeem, kurâ rahda kaku adwokatu un teesaschanâs augtus. 22) Dabas brihnumi. Rakstinsch, kurâ sino par hipnotiseschanu un tahs panahkumeem dseedinaschanas noluhkam. 23) Kâ no kartupeleem war pagatawot miltus, stehrkeli, zukuru u. t. t. 24) Waj dsehruma slimiba ahrstejama? Rakstinsch, kurâ dod derigus padomus, kas jadara ar tahdeem, kuri padewuschees schuhposchanas sehrgai. 25) Leetderigi padomi. 26) Jozini. 27) Mihklî usdewumi (ar godalgam, kas starp usminetajeem tiks isdalitas). — 28) Zeka rahditajs lauzineekeem, kas Rigas bodês grib ko pirkt.

☞ **Laika grahmatai bes ta wehl peedewam eet lihds Widsemes dselszela karte,** kurâ ussihmetas Widsemes un Igaunijas pilsehtas un scha dselszela stazijas.

Maksa: ne-eesieta 5 rbl. 100 gab., eesieta 10 kap. gab.

Ernsts Plates.

Daschadi raksti.

Par gaisa kugneezibu.

Muhsu gadu simteni gandrîz katru deenu dsirdams par jauneem isgudrojumeem. Ja muhsu weztehwi peezeltos no kapeem, tad tee negribetu nemaz sawâm azim tizet, ka tas waretu buht pateesiba, wineem isliktos wisi tas kâ brihnumigs sapnis. Lai tik peeminam sche pahra brihnumus, ar kureem mehs jau tâ esam apraduschi, ka tos wairs neturam par nekahdeem brihnumeem. Waj tas, luhk, naw brihnums, ka tagadejeem zilwekeem azumirklî eespehjams pa telegrafu sasinatees tuhkstoschâm werstem? Waj tee naw brihnumi, ka nupat, wisjaunakâ laikâ, waram simtâm werstem taisni sarunatees ar sawu draugu, mehs waram pat pasit wina balsi? Tas eespehjams ar telefona palidsibu. Waj lai wehl peeminu dselszelus, twaikonus, fonografus u. t. t.? Tee zeen. lasitajeem peeteekoschi pasihstami!

Tâ tad pa semes wirsu muhsu laika zilwekam eespehjams netizami ahtri noklüt leelôs tahlumôs. Bet ar to wehl zilweka gars naw apmeerinams. Zaur sawu no pascha Deewa doto prahtu winsch arweenu isgudro jaunas leetas klaht.

Pee schahdeem preekschmeteem, ap kuru pehdejâ gadu simteni simteem mahzitu wihru lihds schim sawas galwinas welti lausijuschi, peeder gaisa kugneeziba! Proti, zilweks negrib ne wairak, ne masak ko isgudrot, kâ to, ka pa gaisu buhtu eespehjams weegli un, par wisâm leetam droschi, tâ kâ putnam gaisâ, no weenas weetas ahtrumâ nolidinatees uz otru weetu.

Kâ jau minets, ap scho preekschmetu jau gadeem ilgi nodarbojas mahzitu wihru galwinas; daudsi scham isgudrojumam seedojuschi pat wisu sawu muhschu, daschi palikuschi no bagatneeka par nabageem, isdaridami dahrgus mehginajumus gaisa kugneezibâ. Tomêr, deemschêl, lihds scham pascham laikam wehl neweenam naw isdewees, aissneegt kahroto mehrki. Daschi pat mehginaja isgudrot tahdu eetaisi, ka zilwekam buhtu eespehjams, tâpat kâ putnam pa gaisu lidinatees; ari schis isgudrojums naw lihds schim wehl laimejees. Weenigais, kas lihds schim panâkts, tee ir tâ sauzamee gaisa baloni, ar kureem eespehjams, augstu gaisôs pazeltees un tahlu pa mahkoneem aislaistees uz zitu malu. Schahdi gaisa baloni lihds schim isleetoti it sewischki kara gadijumôs. Tâ sawâ laikâ Parisneeki, kad Wahzeeschi tos bija aplehgerejuschi, ar gaisa baloneem spehja sinas uz zitureeni aissuhtit.

Bet schahdeem gaisa baloneem tomêr maz wehrtibas. Weenkârt tee ir loti nedroschi un tad wehl ar teem newar wis nobraukt taisni tur, uz kureeni grib, bet „kugneekam" japadodas pilnigi wehja warâ. Ja usnâk leela wehtra, tad gaisa kugneeks war slawet Deewu, ja wehl noklüst semê weseleem kauleem.

Tomêr, eewehrojot schahdus nelabus panahkumus, arweenu no jauna rodas wihri, kas nerimstoschi tahlak gudro, un naw ko schaubitees, ka peenâks brihdis, kur mehs, lihdsigi putnam gaisâ, waresim apbrihnojami ahtri un droschi noklüt uz tahlâm semem, pahri pahr plaschajâm juhram!

Tâ nupat atmahkuschas sinas, ka Amerikâ radees zilweks, kuram laikam pateesi buhs peeschkirta retâ laime, usminet scho wisai gruhto gaisa kugneezibas mihklu! Pehz schahm sinam mums ir zeribas, ka 1893. gadâ buhs eespehjams, braukt gaisa kugî, kuru warês pehz patikschanas stuhret, uz kuru pusi tik gribedami, gluschi tâpat, kâ mehs to tagad daram uz juhras. Starpiba buhs tik ta, ka gaisa kugis skrees ahtraki par putnu gaisâ. Kâ no isgudrotaja sihmejumeem noskahrstams, tad ar scho gaisa kugi buhs eespehjams no Amerikas uz Eiropu, pahri pahr leelo pasaules juhru, atbraukt 24 stundu laikâ!! Ar kugi pa juhru brauzot aiseet daschreiz pat mehnescheem ilgi, kamêr noklüst no weenas pasaules malas lihds otrai. Pat wisahtrakeem twaikoneem wajadsigs gandrîz lihds 2 nedelu laika, kamêr nobrauz tahlo gabalu. Un nu uz reiz scho paschu zela gabalu waretu nomehrot 24 stundu laikâ!

Naw leedsams, ka jau daschu reizi iszehluschâs walodas par to, ka isgudrots derigs gaisa kugis. Un tomêr wehlak israhdijees, ka isgudrojumam maz swara. Amerikani jau leelas sumas welti upurejuschi schahdeem isgudrotajeem, tâ ka laudis jau gandrîz neuztizigi usnem katru jaunu sinu schinî leetâ. Tomêr schoreiz, kâ noredsams, nebûs wis neeki! Scham wisjaunakam gaisa kugam peegreesch sawu wehribu netik ween laikraksti, bet it sewischki sabeedribas, mahziti wihri, wisslawenakee inscheneeri, ja pat Amerikas Saweenoto Walstju kongress, kuri wisi peekrit isgudrotajam un atsist wina domas schinî leetâ kâ weenigi pareisâs, kadêl ari katrs laimigo isgudrotaju zik un kâ ween waredams pabalsta.

Isgudrotajs sauzas Dr. de Bosê, pehz dsimuma Franzusis, kas jau kahdus 10 gadus atrodas Amerikâ un pa wisu scho laiku nodarbojees weenigi ar to, lai isgudrotu derigu gaisa kugi. Tâ tad winsch gadeem ilgi puhlejees, kamêr tik tahlu tizis, ka usdroschinajas sawu isgudrojumu zelt gaismâ. Jaunais isgudrojums nosaukts par „Eroplane". Patentu walde Waschintones pilsehtâ, zaur neisdewigeem peedsihwojumeem mahzita, pehdigi bija noteikuse, ka katram gaisa kuga isgudrotajam, kas wehlas uz sawu isgudrojumu dabut patentu, waldei jaleek preekschâ pilnigi pagatawots mudulis. Bet schoreiz patentu walde darijuse isnehmumu schinî sinâ ar Dr. Bosê isgudrojumu, proti, wina isdewuse patentu weenigi pehz usrahditeem sihmejumeem, kas ari jau rahda isgudrojuma swarigumu.

Dr. Bosê gaisa kugis naw wis tahds, kâ lihdschinejee, kas kâ puhslis isskatas, pildits sawadu gaisu; wina isgudrojums atschkiras ari no wiseem ziteem lihds schim parahdijuschamees gaisa kugeem. Wiss gaisa kugis sastâw no tehrauda zilindra, 728 pehdu garumâ un 144 pehdu zaurmehrâ. Sem scha zilindra atrodas laiwa, 175 pehdas gara, 26 pehdas plata un 26 pehdas dsila. Laiwas wirspusê, kur telpas 2 lihds 300 zilwekeem, atrodas elektriskas maschinas, ar kuram ispumpê gaisu no tehrauda zilindra, lai dsihtu 8 skruhwas, no kuram katra spehj minutes laikâ aisdsit 500,000 kubikpehdu gaisa, kâ ari lai dsihtu stuhres eetaisi.

Jaunâ gaisa kuga leelais noslehpums pastâw tani pat apstakli, kâ pee dselss twaikoneem, kas peld pa uhdeni, kuri ari tadêl ween negrimst dibenâ, ka ir weeglaki nekâ tikpat leels uhdens daudsums, ko wini ar sawu kermeni isspeesch. Ari Dr. de Bosê gaisa kugis dibinajas uz scheem pascheem pamateem. Wina gaisa kugis ir weeglaks, nekâ tehrauda zilindri lihds trihs zeturtdalas ispumpetâ gaisa daudsums, kadêl tas pa gaisu peld. Gaisa kugi warês augstu gaisôs pazelt, jo wairak gaisa is tehrauda zilindra ispumpês, un ja gribês, lai kugis nahk lejâ, tad wajadsês zilindri tik wairak gaisa eelaist. Tahs ir tahs galwenâs leetas, kas pee jaunâ isgudrojuma eewehrojamas. Tâ tad redsams, ka tas naw wisai gruhts, wajadseja tikai nahkt uz pareisâm domam.

Dr. Arturs de Bosê zer, sawu jauno isgudrojumu dabut gatawu jau lihds tam laikam, kur Tschikagâ atklâs pasaules isstahdi. Par to naw nekahdas ruhpes, ka isgudrotajam peetruhktu lihdseklu, lai sawu nodomato kugi spehtu pagatawot. No wisâm pusem

Par lauku arschanu un ezeschanu.

II.

Pahrrunajuschi par to, kahds mehrkis arschanai, peegreesisim wehribu pee otra jautajuma:

2) Kad ja-ar un jaeze?

Kreetni wehrâ nehmuschi to, ko semkopis zaur arschanu grib panâkt, waresim labak saprast jautajumu: Kad ja-ar? Tâ peemehram ja arschanai par mehrki nem gaisu dsiłaki eedabut, tad ir eeteizams art rudeni,

jo zaur semes iszilaschanu rudenî neween seme gaisam ilgaki pee-eetama, bet ari seemas aukstums gaisu semê dsitaki eewada. Gaiss semê eespeeschas tik dsili, zik tahlu seme safalst. Jt sewischki loti eeteizams ir, ja semi rudenî pirmo reisi usar wisâs tahdâs weetâs, kur purwaina grunte un kur lihds ar to leelâ wairumâ peemahjo tur salasijees skahbums, schis daschadu smuhdschu raditajs. Zaur pawasara arschanu schis skahbums no semes nekad naw isdabujams, isnemot tos retos pawasarus, kad ihsti leels sausums walda. Ari grantainus un smiltainus laukus war rudenî usart, lai pawasarî masak darba buhtu, bet tad tee ir japaeze, tapèz ka grantê un smilti peeteekoschi daudsums gaisa jau tà ka tà atrodas, un ja nu schinî wehl wairak gaisa atrodas, tad truhdu dalu sapuhschana teek ahtri paweizinata un auglibai wajadsigee twaiki isgaro, kas tad auglibu kawe. Grants un smilts semes usarschanai rudenî war tikai tas mehrkis buht, nesahles isnihzinat un, kà jau teikts, pawasarî laiku aistaupit. Wispahrigi waretu teikt, ka rudens arschanai ir tas mehrkis, semi iszilat, lai gaiss tai dsilaki peekluhtu. Nesahles ar pirmàs reises arschanu nekad netop isnihzinatas, schis darbs paleek otras un treschas reises arschanai un ezeschanai. Bet lai nu to labàm sekmem panahktu, tad labi janem wehrâ, kad otru reisi ja-ar un jaeze. Dehl labakas sapraschanas jaeewehro schis: Pee lauku noplauschanas rudenî top leelâ wairumâ us laukeem issehtas nesahlu sehklas, kuras zauru seemu waj nu eeartas jeb ne, paleek gluschi weselas, neisdigst, bet pawasarî, lihds ko seme noschuwuse un isruhguse, tahs sahk usdigt un sawas saknes leelu ahtrumu isplatit. Semkopim nu janem wehrâ, ka lihds ko rudenî usartee lauki pawasarî jau sasehluschi, tad ta ir leeziba, ka seme isruhguse, nesahles usdihguschas un nu jakeras pee winu isnihzinaschanas, pee ezeschanas. Bet nekad tà, ka pawasarî nesasehluschos laukus sahk ezet. Kad lauki noezeti, tad jagaida atkal, kamèr tee sasalo un tad jaeesàk otru reisi art; jo daudsi nesahles ir tahdas, kas loti lehnam dihgst un schihs nu top isnihzinatas ar otrreisejo arschanu. Bet daudsi laukôs ari ar scho darbu nesahles naw isnihzinatas, ihpaschi tahs ne, kas newis no sehklam, bet no saknem mehds augt; tapèz otrreisejee arumi jaatstàj atkal kahdas nedelas nenoezeti, zik to tuwodamees sehjas laiks atlauj, un tikai tad, kad mana, ka pehrkoni, paeglischi un ziti jau atkal eesahkuschi selt, jasàk ezet. Schoreis ezejot jaraugas us pilnigu semes isjaukschanu. Daschi semkopji, kas sawus laukus rudenî usaruschi, mehds tos pawasarâ diwi reises atart. Schis darbs buhtu loti teizams, ja pee wina nepeebeedrotos diwi launumi. Pirmais, war atgadities, ka zaur beesu semes atarschanu seme teek trauzeta sawâ ruhgschanâ, kas preeksch semkopja loti nelabi, otrkàrt nesahles zaur to tikai teek labaki eeruschinatas, tà ka isnihzinaschanas darbs nenoteek pilnigi. Zita leeta ir ar purwainu semi. Tur newar zitadi istikt. Kà jau teizu, agrai semes arschanai un ezeschanai pawasarî ir tas launums, ka seme sawâ ruhgschanâ teek kaweta. Zaur ruhgschanu no semes isgaro leela dala tai sakrahjuschos skahbuma un zitu auglibai nederigu twaiku; ari pahrejais slapjums zaur scho semes ruhgschanu suhd, seme paleek mihksta un irdena, nestàw wairs pikôs, bet issùk, kas semkopja azim leelu preeku dara. Schi prozedura ir semkopja labuma leelakà weizinataja, tapèz wina zaur paagru arschanu waj ezeschanu nedrikst tapt trauzeta. Ja schahda semes ruhgschana pirmo reisi top trauzeta, tad gan otru reisi atkahrtojas, bet daudsreises tik wehlu, ka noteek paschâ sehjas un asnu dihgschanas laikâ, zaur ko tad asni nahk gluschi dseltaini augschâ un azim redsot suhd, semkopim par leelu leelo schehlumu. Tà ka nu semes ruhgschanas sihmes naw wiseem pasihstamas, sewischki jaunem semkopjeem, tad zeru, buhs derigi, ka te us winàm aisrahdu. Mahlainâ smilts semê ruhgschana weegli pasihstama. Redsi, ka rihtôs semei masi zaurumini, glihti noezets lauks weetam kà saplaisajis, semes wirskahrta it kà ar masu garosnu pahrwilkta, bet us winas kahpjot, kahja ihsti dsili eegrimst, seme pate zilata juhtàs mihksta un patihkama. Lihds ko schihs sihmes redsi, tad war nogaidit deenas trihs jeb mitrâ laikâ nedelu un tad nekawejot jakeràs pee atarschanas. Arot dabu redset zik irdena seme, zik weegli issùk un ir katrâ sinâ labi isstrahdajama. Wisu scho te tapèz ussihmeju, ka esmu eewehrojis, ka loti daudsi saimneeki scho pawisam ne-eewehro. Ja tik ween laiks atleek, tad ar un eze un atkal ar, nelaujot semei paschai isgatawotees. Tahda buhschana leezina par noschehlojamu nepraschanu, kuras isnahkumi naw nekas zits, kà galiga saimneezibas isputeschana.

Dahrskopibas isstahde Jelgawâ.

Isstahdes programa.

§ 1. Jelgawas Latw. Beedr. Semkopibas Nodala, wehledamàs weizinat dahrsa koku augku un saknu audseschanu lauksaimneezibâs, isrihkos schinî gadâ Jelgawâ dahrskopibas isstahdi.

§ 2. Isstahdi atklàs Latw. Beedribas wasaras ehkâ 12. septembrî 1891. g. un ta pastahwès lihds 16. septembrim.

§ 3. Isstahdê atradisees schahdas nodalas jeb grupas: I. koku un kruhmu augki; II. augku eetaisijumi un schahwejumi; III. sehklas un stahdi; IV. dahrskopibâ leetojamee rihki un instrumenti; V. plani, sihmejumi un literatura; VI. gresnuma stahdi; VII. medizinisti un krahsu stahdi; VIII. saknu augki.

§ 4. Pee isstahdes warès peedalitees neween misi Baltijas, bet ari Eeksch-Kreewijas dahrskopeji ar saweem raschojumeem. Bet pee sazensibas (konkurenzes) kluhs peelaisti tikai Baltijas gubernu dahrskopji un sewischka wehriba greesta us lauksaimneeku, masgruntneeku raschojumeem.

§ 5. No Jelgawas Latw. Beedr. Semkop. Nod. eezeltà isstahdes komiteja patura sew teesibu, atraidit daschus peeteiktus preekschmetus, ja tee israhditos par tahdeem, kas nesader ar isstahdes programu.

§ 6. Teem, kuri wehlas pee isstahdes peedalitees ar kahdeem raschojumeem, waj preekschmeteem, japeeteizas ne wehlaku, kà lihds 8. septembrim sch. g., adresejot: J. L. B. Semkopibas Nodalai, Jelgawâ, „Tehwijas" ekspedizijâ, Katoku eelâ Nr. 32.

§ 7. Peeteizot usstahdamos preekschmetus, jausdod: a) nodala un grupa, pee kuras isstahditajs wehlas konkuret; b) isstahdamo preekschmetu skaits; c) apmehram telpas leelums □ pehdâs, kahds buhtu wajadsigs isstahdamo preekschmetu isstahdischanai un d) wahrds, uswahrds, dsihwes weeta un tuwejà pasta waj dselszeka stazija.

§ 8. Isstahdamo preekschmetu peenemschana sahksees 10. septembri sch. g. un tiks nobeigta 11. sept. lihds pulksten 6 wakarâ. Tahdus augkus un preekschmetus, kas ahtri maitajas, peenems wehl ari 12. sept. lihds plkst. 9 no rihta.

§ 9. Wiseem raschojumeem un preekschmeteem, kas isstahdei nolemti, suhtams lihdsi raksts diwôs eksemplarôs, kurâ skaidri apsihmejami isstahdamo preekschmetu nosaukumi, peesihmejumi, ar isstahditaja waj ta pilnwarneeka parakstu.

§ 10. Isstahditaji, kureem nebuhtu eespehjams pascheem waj zaur pilnwarneeku isstahdit isstahdamos preekschmetus, tos war suhtit us Semkopibas Nod. wahrdu, preeksch kureem tad Nodala buhs israhdusi sewischku isstahditaju komisiju. Isstahdei peeteiktos suhtijumus sanems weenigi Jelgawâ no dselszeka stazijas un twaikonu peestahtnem.

§ 11. Preekschmeti, kuri tiktu atsuhtiti, nesamaksajot suhtischanas maksu par teem, un suhtijums buhtu gahjis zaur wairak stazijàm, netiks peenemti.

§ 12. Isstahditajeem atlauts eerihkot saweem isstahdijumeem ihpaschus eeweetojumus, kà: pawiljonus, witrines u. t. t. Sihmejotees us to, japeeteizas ne wehlak kà lihds 30. augustam sch. g., lihdssuhtot nodomatà eeweetojuma sasades sihmejumu jeb planu, pehz kura tad tiks atlauts eerihkot sewischku eeweetoschanas eetaisi; schahdàm eetaisem wajaga buht pilnigi gatawàm lihds 11. septembrim sch. g.

§ 13. Isstahditajeem isstahdischanas ehkâ jamaksà par telpu: us galdeem — 10 kap., pee seenas — 5 kap. par kwadr. pehdu preeksch wisa isstahdes laika.

§ 14. Stahdu un zitu isstahdito preekschmetu usraudsibu pa isstahdes laiku us isstahditaju luhgumu usnemas us sewi komisija.

§ 15. Us isstahditeem preekschmeteem war buht sihmeta winu zena, bet isstahdê pahrdotos preekschmetus nedrikst nonemt, eekam isstahde naw slehgta.

§ 16. Wisi stahdi, kà ziti preekschmeti paleek tik ilgi isstahditi, kamèr isstahde naw slehgta; tikai seedoschas pukes un wahrigus stahdus war ar isstahdes komitejas atlauju nonemt, eekam isstahde slehgta, waj tahs ismainit pret ziteem tahdeem pat eksemplareem.

§ 17. Ja kas wehletos pahrdot isstahditos preekschmetus, augkus isstahdê, tad tahda pahrdoschana wairaksolischanâ notiks isstahdes slehgschanas deenâ, 16. septembrî sch. g.

§ 18. Buhtu wehlejams, ka tahdi preekschmeti, kas ahtri sabojajas, kà: augki, ogas, pukes u. z. waretu tikt papildîti pa wisu isstahdes laiku ar swaigeem. Isstahdê maitajuschees preekschmeti neatrod weetu isstahdê, ja ari tee paschi nebuhtu ismainami pret ziteem.

§ 19. Goda-algas isspreedis isstahdes komitejas eewehletee eksperti, kuru wahrdus issludinàs wehlaku.

§ 20. Isstahditaji dabus us sawa wahrda biletes, ar kuràm warès isstahdê ee-eet bez maksas pa wisu isstahdes laiku.

Semkopibas Nodalas preekschneeks: J. Wagners.
Rakstwedis: J. Birsneeks.

No eekschsemes.

a) Waldibas leetas.

Par labibas isdoschanu is Widsemes pagastu magasinam, kà „D.-Z." sino, tizis spreests isgahjuscho sestdeen, Rigâ sapulzeteem semneeku leetu komisareem klaht esot. Pehz komisaru sinam israhdas, ka Widsemes pagastu labibas magasinu stahwoklis ihsti labs, tà ka buhschot eespehjams, labu dalu aisdot truhkumu zeetejàm gubernam.

Kursemes gubernators, eewehrodams, ka semneeki pilsehtâs pahrdod malku bez wajadsigàs atlaujas, peekodina aprinku preekschneekeem un pilsehtu palizijmeistereem ruhpetees par to, ka tahda neatlauta malkas pahrdoschana us preekschu nenotiktu. Kas grib malku pahrdot, tam wajaga dabut no krona meschkunga waj priwata meschu ihpaschneeka atlauju ar seegeli un parakstu. Baltijas domenu pahrwalde likuse nodrukat tahdas atlaujas un issuhtis tahs aprinku un pilsehtu polzijas pahrwaldem, kur priwati meschu ihpaschneeki tahs warès dabut. (K. G. A.)

Ari Kursemes pagastu sapulzès, kà „K. G. A." sino, apspreeschot par labibas aisdoschanu truhkumu zeetejeem semneeku pagasteem Eeksch-Kreewijas gubernâs.

Jaunas pasta markas drihsumâ eewedischot Kreewijâ.

Preeksch strahdneeku apdroschinaschanas pret nelaimes gadijumeem nodomats dibinat sewischku walsts kasi, kuras galwenakee nosazijumi buhschot: kase top dibinata preeksch strahdneeku apdroschinaschanas fabrikâs un wisadâs ruhpneezibas un amatneezibas eestahdês, kur ne masak kà 10 strahdneeku. Apdroschinaschana usdota mineto eestahschu ihpaschneekeem. Teesibu us pensiju eegùst strahdneeki, kas kluwuschi darba nespehjigi zaur kahdu nelaimes atgadijumu. Zaur nelaimes gadijumu nomiruscho strahdneeku atraitnes dabù teesibu us pensiju, kas ir 50 proz. no mireja pelnitàs algas, un behrni lihds pilngadibai waj isprezeschanai.

b) Original-sinojumi.

No Bilderlineem un Saleneekeem. No pagahjuscha mehnescha pehdejàs puses muhs deen no deenas apmekleja stiprs leetus, zaur ko ari pahrpluhda wisas plawas un lauki, ka par plawam wareja braukt ar laiwu, tapat ari brauzami zeli bija pahrpluhduschi, pee kam bij jazeesch leels saudejums kahdam Schihdam, kursch wairak pakas smalku drehbju wesdams it newilschus apgahsàs. Minetais Schihds stahstija, ka saudejums sneedsotees lihds 300 rbl. — Dehl leela uhdens daschâs weetâs wehl pirmà sahle naw sawahkta, lai gan zitâs weetâs otru sahli jau plauj, tapat ari lauku stahwoklis gauscham behdigs, ka no leela leetus kartupelu wagas ir pildîtas ar uhdeni, zaur ko kartupeli sahk stipri puht. Minetâs deenâs muhs apmekleja stipri draudoschi pehrkona negaiss, muhs neatstahdami bez peeminas. Netahlu no Leekenkrogus, pee Strehlneeku mahjam, sibens eespehra kahdâ seena kaudsê, kura nodega lihds pamatu pamatam. Ari schepat Bilderlinôs, Salinu mahjâs atrodoschâ sehtâ kahds behrss no sibena tika saspahrdits.

Pee mums Saleneekôs ir atnahkuschi negaiditi weesi, proti wilki, kuri jau istrauzejuschi daschas sehnu un ogu lasitajas, kuras neswehrus eeraudsidamas, loti pahrbihjuschàs un isskrehjuschas is mescha, sargadamàs no neswehra. Sche gan labu laiku tahds pelehkis naw redsets. — Pagahjuschâ nedelâ 17. augustâ us Rigas-Tukuma dselszeka atradàs kahdas sirga pehdas, kuras usgahja no rihta eedams Nr. 2 preekschstrahdneeks A. Ehkis, eedams us buhdu Nr. 9, tur sawu peenahzigo darbu ispildit. To ispildijis, winsch greesàs tuhlit atkal us minetàm pehdam, meklet, kur palizis gahjejs. Gabalinu gahjis, redseja, ka pehdas ee-eet purwâ. Winsch domajis, ka labi wairs newar buht, tur newar neweens lops eekschâ eet, jo tas ir deesgan muklainsch un bedrainsch, tadèl nekawedamees steidsàs saukt zeka waktneeku J. Sweedru paligâ, zaur kura palidsibu atrada mineto sirgu, kas bij eekritis kahdâ 8 pehdas dsilâ bedrê. Bedre bija pahrseguseès ar uhdens suhnu, sem kuras newainigais lopinsch bij pagrimis, ka tikai galwa ween redsama wirs suhnam. Tuhlin steidsàs lopinu atswabinat no mokam, bet redsejuschi, ka nebùs tik daudz spehka, to iswilkt. Te par laimi brauza kahdi 4 strahdneeki ar troli jeb rokas rateem, kurus tuhlit sauza, paligâ nahkt. Tagad ar wairak spehkeem laimejàs sirdsinu iswilkt. Lopinam atradàs wehl rihki: wehrseles, sedulka, pilnâ kahrtibâ, kas bij sakahrti waj nu no ihpaschneeka, jeb waj no kahda sagta, kursch warbùt to gribejis par sawu eegùt. Bet tadèl, ka nebij eemauktu, tad zerams, ka buhs isspruzis waj no sagla jeb no ihpaschneeka rokas. Lopina mokas naw eespehjams aprakstit, kuras winsch tani bedrê mozidamees bij pahrzeetis; jo kad bija iswilkts, tad winsch sawus glahbejus schehligi usskatija. Pehz tam winu peenehma J. Sweedris, zeka waktneeks 9. buhdâ sawâ sinaschanâ, kamèr ihpaschneeks atrodas. — Beidsot wehl peeminu, ka pee manis agri seedoschàs roses, kuras jau sawus pirmos seedus junija mehnesî beigushas seedet, atkal tagad, augusta mehnesî, sahk otrreis seedet. Ari us Rigas-Tukuma dselszeka, pee 11. buhdas, sahk par otru reisi pihladses koks seedet.

A. Butte.

No Stschemerizas, Pleskawas apr. Stschemerizas apkahrinê dsihwo daudz Latweeschu un Zgaunu. Sche nu gribu pasinot par muhsu masàs kolonijas sadsihwi. 28. julijâ Lauru muischas parkâ tika notureti tà nosauktee „salumu swehtki", kur Lauru dseedseedataju koris it brangi usdseedaja jau pasihstamas tautas dseesmas. Tik ween dsirdeju, ka leelakà dala zilweku nebij ar meeru, ka zeen. isrihkotaji esot nehmuschi diwkahrteju ee-ejamu maksu, proti par ee-eju „salumôs" un „dejas sahlê" (schkuhni), kas pawisam nebija us asischam issludinats. — Wasaraja lauki stahw pee mums labi, it sewischki lini; rudsi gan nebij wisai labi, bet esot labs birums. Seenu gan wehl ne-esam beiguschi plaut, jo to aiskaweja leetus, kas lija kahdas 2 nedelas no weetas; tas ari aiskaweja rudsu semes sagatawoschanu. Tà nu lihds schim ne-esam wehl rudsus eesahkuschi seht. Wispahri sakot, mehs nedrihkstam nemaz schehlotees, jo schis gads ir labs, war gaidit labu raschojumu. — Muhsu kolonija ir bagata daschadeem amatneekeem, tà ka mums nebùt naw wajadsigs, sweschâ pagastâ eet, amatneeku meklet. Kahdas 1½ werstes no Stschemerizas ir diwas uhdens dsirnawas, kur bakkus sahgè un wilnu sukà. Wasarâ, kad uhdens truhkst, tad teek malts ar twaiku. Twaika sudmalu ihpaschneeks, kreetns sudmalu leetpratejs, isgahjuschâ rudenî eetaisija lokomobili ar 15 sirgu spehku, ar ko malschana eet, ka tik kuhp ween! Tas mums dara daudz labuma, ka naw wajadsigs tahlu ar sawu malschanu nobraukt. Kaleja, atslehdsneeka, maschinista un zitus darbus isdara mums Lauru muischas kalejs Bulla kungs. Tas sawu amatu kreetnu ismahzijees un to ar jo leelu uszihtibu sche ispilda. Dahrsneeku, skroderu un kurpneeku ir ari papilnam. — Mums ari ir sawa ugunsdsehschanas beedriba, kuras waditajs ir Augusts Karpowitschs Gahrschneek kungs. Preeksch scha mehrka wajadsigàs leetas Gahrschneeka kgs ir no semstwas isluhdsis. Ar wisu waram mehs lepotees, ka esam turigi kolonisti, bet kahdas swarigas leetas truhkums ir tas, ka pasta kantoris par daudz tahlu, kahdas 30 werstes, Petschorâ. Tas aiskawe daudzeem wehstulu un awischu rokâ dabuschanu. Muhsu sahdschas tirgotajs Gahrschneeka kgs daudz puhlejees un luhguma raksitus eesneedsis pee waldibas, lai Stschemerizâ tiktu pasts eetaisits, bet wehl lihds schim nekas naw peenàkts. Gahrschneeka kgs ari ruhpejas, lai tak nedelâ kaut weenu reisi is Petschoras teek korespondenzija us wina bodi atwesta, tà ka nu wisi ween greeschas pee wina un

---

winam sneedz palidsigu roku. Amerikas bagatakee un eewehrojamakee wihri, wini wisi scham isgudrojumam peegreesuschi sawu nopeetno wehribu.

Zaur patentu waldi Seemel-Amerikas Saweenoto walstju waldibà ar isgudrotaju jau nolihguse par „Eroplanes" isleetojumu Amerikâ, ja pehdejais pateesi israhditos par derigu kugoschanai pa gaisu. Lihds ar to jau Tschikagâ dibinajuses sabeedriba, kura grib usnemtees pagatwot scha gadusimtena wiseewehrojamako isgudrojumu.

No wisa scha redsams, ka mehs drihz tuwojamees laikmetam, kur wisâ pasaulê notiks loti leeli pahrgrosijumi. Lihds ar gaisa kugneezibu radisees pawisam jauns laikmets! A—eets.

Sabateeschi.

Maskawâ, kà jau sinots, sapulzejàs pareistizigi misionari, lai apspreestu daschas tizibas leetas. Kà Kreewu awise „Mosk. Wed." sino, tad kahdâ schahdâ sapulzê sinots par kahdu jaunu tizibas schkiru, kas sauzas „Sabateeschi." Schi tizibas schkira atrodas un isplatas Astrakanas gubernâ un Kaukasijâ. Nosaukumu „Sabateeschi" wini peenehmuschi tadèl, ka wini neswin wis lihds ar mums swehtdeenu, bet sestdeen, ko Schihdi nosauz par sabatu. Wini paschi, kà „Mosk. Wed." tahlak sino, sauzas par Deewa tautu, Juhdeescheem, Judeem, Israelu, par sweschneekeem Israelâ. Bet wisbrihnischkigakais ir tas, ka Sabateeschi naw nemaz Schihdu dsimuma, bet kristigi zilweki, kuri atsazijuschees no Kristus, kristigas tizibas un no sawas tautibas. Wisas Sabateeschu zeribas, pehz „Mosk. Wed." ir saistitas pee semes, bet newis debesis. Wisi wihreeschi ir apgraisiti. Dibinadamees us Abrahama, Jehkaba, Ismaela, Dawida un zitu preekschsihmi, Sabateeschi atlauj daudzseewibu, tà ka daudzeem starp wineem atrodas reisâ diwas, pat trihs seewas. Sabateescheem peemahjo Schihdu gars, tà ka wini atraujas no semkopibas un mihkaki nododas „rebu" dsihschanai, weikalneezibai, dsehreenu pahrdoschanai u. t. t. Katrai Sabateeschu sahdschai ir saws rabins, kuru draudse iswehl no teem, kas ir wislabakee preekschâ lasitaji. Sabateeschi eewehro smalki wisus Schihdu swehtkus un gawenus. Pirms leeldeenam katrs Sabateets apgahdajas neraudsetàm maisem preeksch 8 deenam un ihsi preeksch leeldeenam katrâ mahjâ istihra wisu raugu un skahbumu. Pa wisu leeldeenu laiku (8 deenas) wini ehd neraudsetu maisi un ruhktus augkus: sihpolus, kiplokus, piparus un rutkus. Salihdsinaschanas deenâ wini ir behdigi, jo schinî deenâ Deews spreesch teesu par wineem dehl gada laikâ padariteem noseegumeem.

Puhrim swehtkus wini swin Mardakaja darbam par peeminu, kas ispostija Hamana noseedsigos nolukus. Sabatu wini swin no saules noreeteschanas peektdeenâ lihds saules noreeteschanas sestdeenâ. Sestdeenâ wini nedara nekahdu darbu un ari saweem lopeem lauj meeru. Ja kahds atrodas zelâ, tad winsch pasteidsas nokùt kahdâ mitekli, lai swinetu sabatu. Ja naw eespehjam, drihsumâ pajumtâ nokùt, tad winsch paleek 24 stundas no weetas turpat, kur atradàs tanî laikâ, kad saulite peektdeenas wakarâ reeteja.

Sihmejotees us baribam, Sabateeschi kustonus eedala tihrôs un netihrôs; wehschus un zuhkas wini eeskata kà it sewischki reebigus.

Tapat kà Schihdi, ari Sabateeschi gaida Mesijasu atnahkam, kas Schihdus wedischot atpakal us Palestinu. Tagad Juda, Benjamina un Lewija ziltis iskaisitas pa wisu pasauli; tahs pahrejàs ziltis tas Kungs aisdsinis sweschâ, nepasihstamâ semê. Mesijas nu wisas schahs ziltis sapulzès Palestinâ, lai tur dibinatu Schihdu kehnina walsti, kur winsch pats waldis, kamèr wisas zitas tautas pasaulê buhs wina wehrgi.

Sabateeschi sewi domajas par wangineekeem un wisi nopuhschas un raud pehz Palestinas.

Tahdas eewehrojamas sinas pasneedz „Mosk. Wed." par scho dihwaino tizibas schkiru. —s.

dabù jawas wehstules un awises. Zaur wisu to waram teikt, ka tirgotajs A. K. Gahrschneeka kgs wiswairak ruhpejas par muhsu labklahjibu. Winsch ari sanem no laudim wehstules un pakas un wisu ahtrumà tas aissuhta uf pasta kantori Petschorà, un tas wiss teek darits bes maksas. Tepat muhsu sahdschà dsihwo Pleskawas semstwas feldschers, kur wajadsibas reisè waram sahles un palidsibu dabut. Sche pat netahlu, pee semes ihpaschneeka Paul kga, ir biblioteka eerihkota, kur jau wairak eksemplaru derigu Latweeschu un Kreewu grahmatu ir. — Laikrakstus muhsu apgabalà lasa „Mahjas Weesi" wiswairak, tad „Baltijas Westnesi", „Balsi", „Austrumu" un „Deenas Lapu" masakà skaità. Latweeschi nem ari Kreewu laikrakstus, kà „Niwa", „Rodina", „Swet", „Zar-Kolokol" un zitus. Kreewi zeemòs nem awisi „Selsk. Westn." un to ar jo leelako usmanibu lasa. — Muhsu weetejs pareistizigo preesters, Grosdowa tehws, zeeschi ruhpejas, lai wina draudsè wisi jaunee behrni apmekletu pagasta skolu; preeksch peeauguscheem jaunekleem winsch pats swehtdeenàs dod 2stundas, kur mahza tizibas mahzibu. Kursch grib prezetees un neprot wajadsigàs luhgschanas, tas neteek salaulats, tà nu gribot negribot ir wineem jamahzas, ja grib seewu jeb wihru dabut.

Patrimps.

No Jaun-Nikolajewskas. Swehtdeen, 11. augustà, muhs apmekleja P. mahzitajs is Peterburgas, noturedams deewkalposchanu gruntneeka K. Araja mahjà, uf ko laudis, pee jauka laika, bija eeradušchees jo leelà skaità. Augschminetà mahjà ari katru swehtdeenu sapulzejamees uf deewkalposchanu, kas ir jaula un slawejama leeta. Tik weena nebuhschana gan buhtu labojama, jo sahkot, kà beidsot deewwahrdus, sapulzejuschees puikas preekschnamu tà peesmehke, ka tas drihsak lihdsinajas kroga telpai, nekà weetai, kur deewwahrdi teek sludinati. Zik karsti sche sehni uf smehkeschanu, to zeen. lasitaji sapratis, ka pee sehneem, 8—10 gadus wezeem, kuri, kà mehds sazit, naw rupuzim lihds papehscheem, nereti dabù redset wisas smehkejamas leetas, kaut gan no abezè atrodoscheem burteem galwà naw neweens. Ai, wezaki, kas Juhs to redsat un atkaujat, ja, pat — usslawejat! Ko Juhs domajat usaudset? — Pehdejàs deenàs muhsu kolonijà wairaki traki suni usklihduschi, kas gan, zik dsirdams, wehl nekahdu kaiti naw padarijuschi. Deretu ari, muhsu saimneekeem sawus sunus zeeschaki usraudsit.

Aukuperons.

c) **Baltijas notikumi.**

Beedriba, kas Terbatà sastahdijusès preeksch spitalibas (lepras) apkaroschanas, jau salasijuse 23,400 rbl. leelu kapitalu.

Wormanu pagastam, Gaujenes draudsè, eekschleetu ministrija 4. julijà apstiprinajuse sawstarpejas ugunsapdroschinaschanas statutus.

Isstahditaji un lopu pawaditaji, kuri brauz uf Terbatà noturamo isstahdi, uf Rigas-Pleskawas dselszeła dabu finamus atweeglinajumus.

Kemeru pasta nodala 20. augustà atkal slehgta.

Duntes muischas ihpaschneeks, grafs Gustaws Duntens, scho pirmdeen miris Rigà. Nelaikis bija muischneezibas aprinka deputats preeksch Rigas-Walmeeras aprinka.

No Kursemes schogad nems 1796 rekruschus, kuri pehz eezirkneem eedalas schità:

		pawisam eesaukti:	nemami:
Jelgawas	1. eezirknì	228	66
	2. „	475	136
	3. „	229	66
		932	270
Bauskas	1. „	314	91
	2. „	213	62
		527	153
Tukuma	1. „	349	101
	2. „	169	49
		518	150
Talsu	1. „	304	88
	2. „	264	76
		568	164
Kuldigas	1. „	328	95
	2. „	372	108
		700	203
Wentspils	1. „	243	70
	2. „	219	64
		462	134
Aisputes	1. „	392	114
	2. „	215	62
		607	176
Grobinas	1. „	251	73
	2. „	237	68
	3. „	148	43
		636	184
Jaun-Jelgawas	1. „	297	86
	2. „	423	122
		720	208
Ilukstes	1. „	251	73
	2. „	282	81
		533	154
Pa wisu gubernu		6203	1796

Jelgawas kurlmehmo skolas preekschneeks Krause, kà „B. W." sino, nomiris nakti no 18. uf 19. augustu.

Mehneschrakstis „Austrums", kà „B. W." dsirdejis, no jauna gada pahreeschot H. J. Drawneeka ihpaschumà. Par redaktoru ari turpmak palikschot J. Welmes kgs Maskawà.

Leepaja. Lai maisneeki newaretu maisi pahrdot kà tik kursch eedomajas, tad Leepajas pilsehtas walde, kà weetejàs awisès isludinats, noteikuse taksi, kas nemama par zeptu maisi, pee kam eewehrots miltu labums un swars. Leepaja, kà „K. G. A." sino, ik deenas patehre 997 pudus rudsu maises, tà ka isnàk gandrìs 1 mahrzina maises par deenu uf katru eedsihwotaju.

Leepaja. Juhras ministrijas pahrwaldneeks wizeadmirals Tschichatschews, apmeklejis Leepaju, 19. augustà ar kreiseri „Asija" atkal aisbrauza no tureenes projam.

Leepajà 15. julijà atwehrta birschas banka.

Talsu aprinkì, kà „R. W." sino, tizis noteikts, ka isdewumi preeksch lutera basnizam, garidsneezibas un eetaisem, naw nemami uf pagasta rehkenu.

d) **No zitàm Kreewijas pusem.**

Peterburgà, kà „R. W." sino, dibinajotees beedriba sem nosauku „Sila kruts", kura sneegschot palidsibu ahrkahrtejòs posta atgadijumòs, kà: leelisko pluhdòs, ugunsgrehkòs, badà zaur neauglibu, krusu u. t. t.

Generaladjutants O. von Richters, Keisariskà wirskortela komandants, kà „Now. Wr." sino, pahrbrauzis Peterburgà no sawas Nikteres muischas Widsemè.

Pasta stazijas turpmak nodomats eerihkot wisàs pagastu waldès, kur pahrdos pasta un stempelmarkas, kà ari isdos un sanems wisadus suhtijumus, isnemot weenigi naudas suhtijumus. Ari naudas suhtijumu sanemschanu eewehrojami atweeglinaschot.

Lai ari masturigeem laudim buhtu eespehjams sawu eekrahto padominu noguldit tahdòs papiròs, kas nes prozentes, tad finantschu ministrija esot nodomajuse, turpmak isdot sihkakus wehrtspapirus.

Kara klausibà, kà „Now. Wr." sino, schoruden pawisam eesaukschot 262,400 jaunekłus.

No Berditschewas, kà Warschawas awises sino, junija un julija mehneschòs sch. g. kahdas 2000 Schihdu familijas iszekojuschas gan uf Ameriku, gan uf Palestinu.

Is Eiropas Kreewijas, kà „Rusk. Wed." sino, schogad loti daudz lauschu aisejot dsihwot uf Sibiriju. Lihds 16. julijam schinì gadà zaur Tjumeni aisgahjuschi 30,047 zilweki.

Besarabijà, Isakowas draudsè, Orgejewas apr., tureenes pagasta rakstwedis Sujews, kà Mask. Wahzu awise sino, pehdejòs gadòs iskrahpis is semstes ugunsapdroschinaschanas beedribas kases eewehrojamas sumas zaur to, ka usdewis beeschi ugunsgrehku atgadijumus, sanemdams par teem atlihdsinajumus, kaut gan te neweena ehka nebijuse deguse. Godigais skrihweris pehdigi aislaidees lapàs.

No Rigas.

Terbatas mahzibas apgabala kurators, slepenpadomneeks N. A. Lawrowski kgs, pahrbrauza no sawa atwalinajuma mahjà un atkal, kà „R. W." sino, amata darischanàs aisbrauzis uf Peterburgu.

Rudsu isweschanas drudsis Rigà tagad beidsees. Pehdejàs deenàs preeksch 15. augusta, kà „R. W." sino, tizis strahdats deenam un naktim, pa naktim pee lahpu uguns. Weenkahrschs strahdneeks pelnijis lihds 4 rbl. deenà. Sirdseneeki dabujuschi 12, 15 un pat 18 rbl. par deenu, lai tik rudsus spehtu nowest uf dselszeleem jeb kugeem. Pee wisas pahrleekàs steigschanàs Rigà palikuschi neissuhtiti wehl kahdi 60,000 pudi rudsu.

Kur ir mantineeki? Sem schahda wirsraksta „D. Z." pehz „Köln. Volksz." pasneedsa sinojumu, pehz kura top mekleti Londonas wahjprahtigo namà miruschà bagatà Oskara Schmidta mantineeki. Kà is atstahtàs krustamas sihmes esot redsams, tad Oskars Schmidts dsimis 1864. g., 18. aprilì, plkst. 11 preekschpusdeenà Kursemè, un kristits Saldus basnizà 17. majà 1864. g. no mahzitaja Neandera. Krustamà sihmè minets, ka wina tehws, Kahrlis Wikums Schmidts, pehz amata kurpneeks, mahte sauzas Katinka, dsim. Kaprano. Kà „D. Z." tuhlit otrà deenà sinoja, tad winas redakzijà peeteizees kahds wihrs, sewi dehwedamees par nelaika tuwu radineeku un sinojis, ka Oskara Schmidta wezaki wehl tagad dsihwojot Saldù. „D. Z." redakzija to tuhlit pasinojuse „Köln. Ztgas" redakzijai. Tà tad war notikt, ka wezischi drihs top par turigeem laudim.

Atrasta nauda. Keisara dahrsà, kà „D. Z." sino, kahdu stabu rokot semè atrasts leelaks krahjums sihkas naudas.

Sahdsibas. Julija Sprengel, kura peemahjo Kehnina eelà sem Nr. 32, sinoja polizijai, ka 9. aug. winas dsihwokli tai nosagts selta pulksteni ar kehdi 50 r. wehrtibà. — Semneeks Kahrlis Kupzis sinoja polizijai, ka 15. augustà, kur tas Jaun-eelà, restorazijà „Nowij Swet" bijis eesnaudees, winam is kules tapis issagts naudas maks ar 46 rbl. un wina pasi. — Naktì uf 14. augustu Kandawas eelà sem Nr. 2 is Feliksa von Klodta dsihwokla zaur waleju logu issagta weena selta broscha un kabatas lakatini ap 40 rbl. kopwehrtibà. Tajà paschà deenà uf Andreja salas Hirscham Feitelbaumam nosagtas daschadas mantibas ap 15 rbl. wehrtibà. Kahda dala sagto drahnas gabalu wehlak tapa atrasta pee uf krahmju tirgus peeturetà Fridricha Meiera. — Naktì uf 15. augustu netahlu no Andreja salas is semneeka Sima Pau'a laiwas nosagtas daschadas mantibas ap 90 rbl. wehrtibà. Dala no sagtàm mantibam wehlak tapa atrasta pee Paula Lindes, kuru tad apzeetinaja, bet kursch leedsàs sahdsibu buht isdarijis un teiz, ka minetàs mantibas uf krahmju tirgus nopirzis no kahda nepasihstama zilweka. — Minna Rudis, kura peemahjo Kehninu eelà sem Nr. 32, sinoja polizijai, ka winai 15. augustà is winas dsihwokla zaur atslehgas usmuhkeschanu issagti 40 rbl. skaidrà naudà. — Naktì uf 18. augustu uf Aleksanderam Strauch peederigà pasascheeru twaikona „Dahlen", kursch stahwejis netahlu no plosta tilta, isdarita eewehrojama sahdsiba. Saglis bij eelausees kajitè, kur tam laimejees notwert 3000 rbl. skaidrà naudà, weenu selta pulksteni 45 rbl. wehrtibà, daschadas kungu drahnas ap 100 rbl. wehrtibà un weenu rewolweri 6 rbl. wehrtibà, ar kuràm leetam tas zaur uslaustu logu nosudis. — Tajà paschà naktì Burschu eelà sem Nr. 1, is Angelikas Trey dsihwokla zaur waleju logu nosagts selta pulkstenis ar kehdi un daschadas zitas leetas ap 75 rbl. kopwehrtibà.

Laupischanas. Naktì uf 11. augustu zeetuma slimnizas usraugi Andrejs Neij, Pauls Jakas un Kahrlis Pekarskis gahjuschi gar Wehrmana dahrsu, pee kam wineem usbrukuschi tschetri nepasihstami zilweki un diwus is wineem ar nascheem eewainojuschi un Jakasam israhwuschi sudraba pulksteni 12 rbl. wehrtibà. — Schaulu pilsons Andrejs Derwjatuikows sinoja polizijai, ka 18. augustà ap pulksten 8 wakarà Witebskas eelà nahkot is dsehreenu pahrdotawas sem Nr. 31, winam usbruzis Adams Newronis ar kahdu zitu winam nepasihstamu zilweku un to ar nasi eewainojuschi desmit weetàs tam atnemdami pulksteni 14 rbl. wehrtibà. Apwainotais Newronis tapa apzeetinats, kurpreti eewainoto nosuhtija slimnizà. — 19. augustà ap pulksten 1 naktì, masajà Wehrmana dahrsà Wasilijam Afanasjewam, kursch sehdejis tur bodè, usbrukuschi 8 nepasihstami zilweki un tam nolaupijuschi mehteli un swahrkus 26 rbl. wehrtibà un naudas maku ar 2 rbl. 70 kap. naudas.

Nahwes atgadijumi. 16. augustà nepasihstami zilweki nodewa pilsehtas slimnizà kahdu 35 gadus wezu zilweku ar sadragatu galwu, kursch tahs paschas deenas wakarà nomira. Schajà leetà usfahkta ismekleschana. — Tajà paschà deenà eelu musikanti (harsenisti) Antons Ledins un Josefine Jawurkowa gahjuschi netahlu no zementa fabrikas pa dambja wirsu, pee kam tee eekrituschi uhdenì, Ledinam laimejees glahbtees, kamèr Jawurkowa noslihkusi. Winas lihkis tapa atrasts wehl tajà paschà naktì.

Atrasts lihkis. 18. augustà pee Krastu eelas eepreti namam Nr. 35 swejneeki swejodami iswilkuschi is Daugawas kahda behrna lihki, kas israhdijàs par 5 gadus wezo Paulu Wederis, kursch turpat Krastu eelà sem Nr. 39 bij dsihwojis.

Isbehdsis arestants. 20. augustà Nikolajam Treimanim, kursch bij dehl sahdsibas apzeetinats un tapa suhtits no 8. eezirkna meeteesnescha kameras uf Jelgawas Ahrrigas 2. polizijas eezirkni, isdewàs isbègt un Hagenskalna meschà paslehptees.

Notikumi juhrmalà.

Sahdsiba. 15. augustà Dubultòs, Karlsbades eelà sem Nr. 18 is Petera Treimana dsihwokla zaur loga islauschanu nosagts weens rewolwers, weens gredsens un daschadas zitas leetas ap 28 rbl. kopwehrtibà.

Ugunsgrehki. 15. augustà Edinburgà, tirgona Grofs'a muischinà iszehlàs uguns. Uguni tuhdaf nodsehsa. Saudejums pawisam ne-eewehrojams. — 17. augustà ap pulksten 2 no rihta Majoròs, Konkordijas eelà sem Nr. 4 nodega atraitnes Aleksandras v. Konradi neapdsihwota muischina. Uguns dsehseju komanda eerobeschoja uguni, ka tas newareja tahlak isplatitees. — Tajà paschà deenà ap pulksten 11 wakarà un ap pulksten 3 pehz pusdeenas Jaunajà eelà sem Nr. 6 un 8 iszehlàs ugunsgrehki. Abòs atgadijumòs uguni nodsehsa, bes ka tas tahlak spehja isplatitees. Tà ka turpat uf weetas tapuschas atrastas lehti degoschas weelas, radees aisdoms par tihschu uguns peelikschanu. — 18. augustà ap plkst. 11 wakarà Mojoròs Forwerts eelà Heflingera muischinà iszehlàs uguns. Ihsà laikà uguns tapa nodsehsta, pee kam neapdsihwotàs muischinas kuknas seena un peeleekamais kambaris nodega. Saudejums wehl naw aprehkinats. (R. P. P. A.)

Grahmatu galds.

Konwersazijas wahrdniza. Ar daudz mahzitu Latweeschu palidsibu H. J. Drawneeka isdota.

Sem schahda wirsraksta, kà zeen. lasitajeem jau peeteekoschi sinams, schogad sahka isnàkt grahmata burtnizàs, par kuru mehs, Latweeschi, waram no wisas sirds preezatees un uf to buht lepni!

Bet kas tad ta ir par grahmatu, schi „Konwersazijas" wahrdniza? Konwersazijas wahrdniza ir tahda grahmata, kurà pehz burteem sakahrtoti wiswisadi preekschmetu wahrdi, kas tik sadsihwè nahk preekschà, un par katru dots wajadsigais isskaidrojums; wahrds „konwersazija" nosihmè sarunu, ar otru sarunatees. Tà tad konwersazijas wahrdnizai, ja wina grib peeteekoschi kalpot sawam spraustam mehrkim, jadod apmeerinoscha atbilde uf jautajumeem is wiseem sinibu arodeem, par ko tik ween eekahrojamees dabut tuwakas sinas.

Eewehrojot tik augstu usdewumu, zeen. lasitaji paschi nopratis, zik apdomigi te wajadseja kertees pee darba. Ne masak ruhpes darija ari tas, waj. Latweeschi pratis zeenit schahdu grahmatu, waj dahrgee isdewumi aismaksasees, waj Latweeschu waloda jau tik tahlu attihstijusès, ka tanì spehs par sweschàm, wehl nepasihstamàm leetam un sinibam pasneegt isskaidrojumus. Ar preeku jaleezina, ka wisas schahs ruhpes ir bijuschas weltas!

Grahmatu rokà nemot un tanì eeskatotees, katram kreetnam Latweetim sirds sahks siltaki pukstet. Is grahmatas dwesch preti atspirdsinoschas muhsu dsimtenes wehsminas pretim! Luhk, ihpaschi schinì sinà sastahditajs pelna leelu atsinibu, ka winsch naw wis nehmis tik jau kahdu gatawu konwersazijas wahrdnizu Kreewu jeb Wahzu waloda un to, pahrtulkotu, pasneedsis Latweeschu tautai. Ne, schi wahrdniza ir sastahdita kà gluschi patstahwiga, Latweeschu dsihwei un wajadsibam peelidsinata! Ko nums lihdsetu plaschas jo plaschas wahrdnizas, kas pasueeds it sihkas sinas par kalneem, upem, esareem, pilsehtam un laudim sweschàs semès, ja mehs tanì welti mekletum, peem. tuwakas sinas par Silo kalnu, par Wentes upi u. t. t. Luhk, muhsu konwersazijas wahrdnizà peegreesta it sewischka wehriba paschu tautas wehsturei, geografijai u. t. t. Te mehs atrodam sinas par saweem kreetnakeem tautas dehleem, par sawas dsimtenes muischam, skolam u. t. t., pee kam naw peemirsts, ihsumà pasneegt sinas ari par zitàm semem, kà ari sinibam.

Grahmatai, no kuras lihds schim isnahkuschas jau 5 burtnizas, peeliktas semes kahrtis, sihmejumi, gihmetnes no dascheem eewehrojameem wihreem u. t. t. Grahmata nedrihkstetu truhkt neweena isglihtota Latweescha grahmatu plauktà.

K—neeks.

Kuguneeziba.

Lihds 21. augustam Rigà atnahkuschi 1341 kugis un isgahjuschi 1331 kugis.

Saimneezibas padomi.

Usglabaschanas telpas preeksch dahrsa augleem. Kas prot, sawus dahrsa auglus, ahbolus, bumbeerus u. t. t. pareisi usglabat un winam preeksch ta ir derigas telpas, tas no saweem dahrseem panàks wehlak daudz leelakus eenehmumus, jo tanì laikà, kur dahrsa auglus katrs eewàk, tee ir arweenu lehti; zenas zelas wehlak. Telpas, kur auglus grib usglabat, katru gadu wajaga swaigeem kalkeem iswitet un pirms auglus tanì eeleek, ir kreetni ar sehweli jaiskwehpina, lai zaur to isnihzinatu dihglus, no kureem zelas puwums. Galdi, uf kureem ahbolus u. t. t. usleek, nedrikst buht no swekaina koka un tos wajaga loti ruhpigi notihrit. Eewehrojot to, ka siltumà dahrsa augli drihsaki sahk puht, tad usglabaschanai wislabak eeteizami sausi pagrabi, tomèr pagrabam nedrikst aukstums nahkt klaht. Lai pagrabà weenumèr usturetos sauss gaiss, tad ir derigi, ja te noleek kasti, kurà atrodas isdedsinati, bet neplauzeti kalki. Kalku gabali paleek kastè tik ilgi, kamèr tee no pagrabà atrodoschà mitruma ir miltòs sakrituschi, pehz kam atkal jaeleek jauni isdedsinatu kalku gabali.

Lai labiba uf lauka nesapuhtu un neisaugtu, daschi lauksaimneeki isleetojuschi itin weenkahrschu lihdsekli, zaur ko labibas graudi newar nedz isaugt, nedz sapùt, kaut gan nedelam leetus lihst. Proti, schee lauksaimneeki, lai gan leetus lija, tomèr rudsus plahwa un tos tuhlit ar rudsu steebreem weegli kuhlischòs sasehja. Pehz tam uf plaujamo rudsu lauku noweda mahjà atrodoschos ekseku maschinu, kur tad weegli un weenlihdseni seetos kuhlischus eelika maschinà un nogreesa wahrpas. Nogreestàs wahrpas salasija maisòs un kurwjòs un eebehra zeetòs ratòs, kur wahrpas un graudi newar iskrist ahrà, tad tahs noweda schkuhnòs, kur wahrpas sabehra uf klona un zitàs weetàs, kas eepreeksch bija labi notihritas, un te tahs droschi isschahweja. Naw leedsams, ka wahrpas nogreeschot un schahwejot wajadseja wairak strahdat, tomèr schahs puhles bagatigi aismaksajàs, jo graudi nedz sahka puht, nedz isaugt jeb is wahrpam neleetigi isbirt, kà tas waretu notikt, ja rudsi stahwetu laukà. Kad wahrpas bija nogreestas, tad atlikuschos salmu kuhtus saslehja gubàs, lai tad tos, ja wajadsigs, sausà laikà isklahtu un schahwetu. No eesahkuma ziti saimneeki, schahdu rihkoschanos redsedami, par to sobojas, tomèr wini drihz ween eeredseja, ka bija welti sobojuschees, jo pastahwigais leetus labibu isaudseja un sapuhdeja. Nu wini gan buhtu darijuschi tapat pehz preekschejo saimneeku parauga, bet, deemschèl, schoreis bija jau par wehlu! Uf lauka atlikuschos salmus wehlak pahrwed mahjà un, ja israhditos, ka tajòs wehl atrodas daschas wahrpas labeem graudeem, tad tos wehl pahrkuł, tà ka wisi graudi isbirst.

—es.

Kustonu apsardsiba.

Arabeets un wina sirgs. Zik loti Arabeets mihlo sawu sirdsinu, to peerahda sekoschais atgadijums: Kahdam nabaga Arabeescham bija loti skaists sirgs. Frantschu konsuls Saidà winu usmudinaja, lai sirgu scham pahrdodot; konsula nolùks bija, scho

reto firgu suhtit Ludwigam XIV. Lai gan Arabeets atradàs koti truhzigôs apstaklôs, tomèr winsch ilgi apdomajàs, nesinadams, ko darit; wispehdigi winsch apnehmàs konsula wehlejumos ispildit un schkirtees no sawa mihkotà sirdsina, bet tikai tad, ja winam par to samaksà dahrgu zenu. Konsuls ne-eedrosch-najàs, us sawu galwu ween tik dahrgu sirgu eegùt; winsch tadèl no sawas waldibas wispirms isprasija us to atkauju. Ludwigs XIV. atwehleja, sirgu par tik augstu zenu pirkt. Konsuls tagad pawehleja, lai Arabeets tuhlit pee wina atnahkot. Schis eeradàs, us sawa rikschotaja sehdedams. Winam noskaitija peeprasito zenu skaidrôs selta gabalôs. Arabeets, apsedsees saplihsuschu maschu, nokahpa no sawa sirdsina, apskatija noskaititos naudas gabalus un tad atkal sawu skaisto sirgu. Tad winsch, nopuhsdamees, issauzàs: „Kahdàm rokam es tewi tagad nodoschu, manu mihlo sirdsin? Ai, tu nahksi Eiropeeschu rokâs, kas tew liks eemauktus un lauschnus, tewi sitis ar pahtagu un durs peescheem un tewi padaris par kropli. Nahz atkal man lihds, manu skaisto, mihligo un jautro koschin, esi labak maneem behrnineem par preeku!" — Pee scheem wahrdeem winsch atkal lehza sirgam mugurâ un aulekschôs aisjahja atpakal sawâ tukšnesi.

Is muhsu weesigàs sadsihwes.

„Rigas Latw. beedriba."

Swehtdeen, 25. aug.: konzerts.

„Rigas Palihds. beedriba."

T. p. d., pulksten 1 p. p., Widsemes nepilngadeju noseedsneeku laboschanas patwerssmju un semkopibas koloniju beedribai par labu: Maskawas dahrsa slehgschanas balle.

„Daniela beedriba."

T. p. d., plkst. 4 p. p.: puku balle.

„Peterburgas Ahrr. Dseed. beedr."

T. p. d., Wingrotaju sahlê, plkst. 8 wak.: puku balle.

Walejas wehstules.

Frizim Faulbaum. Preeksch Jums jau ilgaku laiku atnahkuse pee mums wehstule.

K. K. — W. Telpas truhkuma dehl Juhsu rakstu nodrukasim tik nahkoschâ numurâ.

D. A. — N. Minetee raksti, kà pafchi buhsat lasijuschi, jau nodrukati; no pahrejeem pehz eespehjas isleetosim.

Roschk. M. — B. Raksts sanemts un to sawà laikà nodrukasim. Scheklàt peeminam, ka raksts, kas ar sihmuli rakstits, ahtri noversejas, tà ka daudsreis gruhti falasit.

J. M. — S. Dsejoli sanemti; mineto rakstu warat sanemt redakzijâ. Red.

Deewkalpojumi.

Swehtdeen, 25. augustâ 1891. g.

Jahna basnizâ	pulksten	9	mahzitajs	Bernewitzs.
„ „	„	2	„	Bernewitzs.
Gertrudes basnizâ	„	1/2 2	„	A. Walters.
Jesus basnizâ	„	10	„	Bergmanns.
Trihsweenibas basn.	„	9	„	Fromms.
Pawila basnizâ	„	1/2 9	„	E. Walters.
Lutera basnizâ	„	1/2 9	„	Paulschens.

Tirgus sinas.

Rigâ, 15. aug.

Tirgoschanàs gurdena, scha gada preze teek wairak peedahwata, nekà peeprasijumu. Pehz isgahjuschàs nedelas pahrak leelàs mundribas tagad eestahjees wispahrejs gurdenums un eewehrojot to, ka laiks ahrsemès pehdejàs deenàs stipri labojees, tà ka ahrsemneeki paschi sawus raschojumus wareja apstrahdat un us tirgu west, tad pirzeji eepreeksch atkahpuschees.

Makfaja:

Rudsi, preeksch weetejàs wajadsibas, pehz labuma 90—110 kap. pudâ.

Kweeschi, Salkonka, 127 mahrz., 150 kap. pudâ, pahrdeweji, Kursemes 120 mahrz. 137 kap.

Meeschi, Zarizinas, 115 mahrz. — kap. pudâ pirzeji, Kursemes, 2-kanschu, pehz labuma, — kap. pudâ pirzeji, schahweti, 100 mahrz. 95 kap. pudâ pirzeji.

Ausas, Jelezas-Liwnas, swaiga preze, 92 kap. pudâ pahrd., augstakas sugas, 93—100 kap. pudâ pahrd., schahwetas, 80—87 kap. pudâ pahrd.

Linsehklas, weenkahrschas sugas, 87 1/2 proz. 150 kap. pudâ pahrd., stepu sehklas, 87 1/2 proz., 165 kap. pudâ pahrdewejs.

Kanepu sehklas, schahwetas, 140 kap. pudâ pirz.

No ahrsemem.

Wahzija. Eewehrojot leelo labibas truhkumu Wahzijâ, kà ari to, ka Kreewija, sahkot no 15. augusta, aisleegušs rudsus iswest us ahrsemem, lauschu prahti te koti usbudinati pret waldibu. Wispahri dsird kurnam par to, ka waldiba neatzel augstàs labibas muitas, kas tika eewestas, lai zaur to it sewischki Kreewijas labibas iswedumeem kaitetu. Bet nu, luhk, notika pawisam zits kas: Kreewija pate no sewis aisleedsa, rudsus, scho lauschu wispahrigako usturas lihdsekli, iswest us ahrsemem. Wahzu waldiba, gribedama kaut zik istapt lauschu taisneem prasijumeem, tagad ari islaiduse nosazijumus, pehz kureem labiba pa dselsszeleem suhtama par paseminatu maksu. Bes Pruhschu krona dselsszeleem un wairak maseem priwat dselsszeleem, weschanas maksas paseminaschana ari nahk spehkâ preeksch Saksijas, Braunschweigas, Elsas-Lotringas, Meklenburgas un wehl daudz ziteem dselsszeleem, lai gan wispahrigi domà, ka zaur to labibas zenas mas ween kritìs. Tà ka suhtischana pa juhras zelu arween wehl isnàk lehtaki, tad ari national-liberali un daka no waldibas partijas prasa, lai tuhdal atzel labibas muitas. Redsès, zik ilgi waldiba stuhrgalwigi ne-eewehros schos lauschu taisnos prasijumus.

Danija. No Kopenhagenes 29. (17.) aug. atnahkuschas schahdas sinas: Winu Majestates, Kreewijas Keisars un Keisareene, lihds ar Winu Behrneem, riht, swehtdeen, peedalisees pee deewkalpojuma Kreewu basnizâ Kopenhagenê. Pehz tam Wini dosees us kuga „Polarnaja Swesda", kur baudìs brokastu. Sweedrijas karalis 1. septembri (20. augustâ) eeradisees Fredensborgâ un tahs paschas deenas pehzpusdeenâ zelos atpakal. Sweedrijas karalis usluhdsis Danijas karali un wina Augstos Weesus us saku medibam Hwensalâ 5. septembri (24. aug.) Usluhgums tika peenemts.

Franzija. Kà awise „Figaro" sino, tad esot eezelta ihpascha komisija, kura apspreedischot preekschlikumu, pehz kura kahjneeku saldatu pulkôs buhtu eewedami wairogi. Komisija esot eeteikuse, lai eewedot tahdus wairogus, kas pagatawoti no 90 proz. wara un 10 proz. aluminija un ir 10—18 milimetru beesi.

Turzija. Leelais Schihdu bagatneeks, barons Hirschs, kà sinams, pehrk Palestinâ un Deenwidus-Amerikâ leelus semes gabalus, lai tur sawus tautas brahlus apmetinatu. Sihmejotees us to, kahds Turku augstmanis issazijees, ka barona Hirscha nodoms esot, Palestinâ nodibinat patstahwigu Schihdu walsti. Ka winsch ari Amerikâ pehrkot semes gabalus, zaur to tik winsch gribot smiltis azis kaisit, lai nemanitu wina nodomu. Lai jaunà walsts buhtu deesgan spehziga, barons Hirschs pehrkot semes gabalus ari Sirijâ, Eifrata semês un Maz-Asijâ. Ja winam isdodotees, us schejeeni aisdabut 4—5 milj. Schihdu, tad Schihdu walsts buhschot apdroschinata, bet ari Turzijas walsts lihds ar to gahsischotees.

Seemel-Amerika. Kà no Nu-Jorkas sino, tad Seemel-Karolinâ notikuse breesmiga dselsszela nelaime. Dselsszela brauzeens noskrehjis no 91 pehdu augstu tilta, pee kam 21 brauzejs nonahwets un 29 eewainoti.

Deenwidus-Amerika. Brahlu karsch Tschilê, kà rahdas, nu buhs reis beidsees. Schonedel atnahza pa telegrafa sinas, pehz kuràm presidents Balmaseda pee Walparaisas pilnigi sakauts no kongresisteem. Pehdejee eenehmuschi pilsehtu. Pilsehtas eedsihwotaji ar preeku apsweikuschi uswarejus. Pehz jaunakàm sinam wiszaur waldot pilnigs meers, kas peerahda, ka presidents Balmaseda wispahri ir bijis eenists.

Telegramas.

Jelgawà, 21. aug. Kursemes gubernas waldes lozekli un eeredni nospreeda, preeksch truhkumu zeetejeem zaur neauglibu katru mehnesi atdot sinamas prozentes no sawas algas.

Parisê, 2. sept. (21. aug.). Wina Keisariska Augstiba Leelknass Aleksis sawu usturesch anos Wischi pagarinaja.

Rostokâ, 2. sept. (21. aug.). Winu Keisariskas Augstibas, Leelknass Wladimirs lihds ar Laulatu draudseni aiszeloja us Parisi.

Berlinê, 2. sept. (31. aug.). Eewehrojot augstàs zenas par usturas lihdsekleem, kas ar katru deenu top dahrgaki, kà ari to, ka Berlinê arween wairak truhkst darbu, sozialistu lozekli eesneedse pilsehtas weetneeku sapulzei schahdu preekschlikumu: Lai leelo truhkumu kaut zik nowehrstu, wajaga nekawejotees ussàkt pilsehtas buhwes leelà mehrâ; no pilsehtas puses jauspèrk usturas lihdsekli un kurinamais matrials un tahlak japahrdod par eepirkschanas zenam, un, kur wajadsigs, usturas lihdsekli, kurinamais matrials un apgehrbs jaisdara par welti. Jaeerihko atklahtas siltas istabas, kuràs bes maksas jaisdala kafeja, tehja un peens, tàpat ari atklahtâs skolâs jaisdala siltas brokastis.

Berlinê, 3. sept. (22. aug.). Keisars Wilhelms lihds ar Kapriwi aiszeloja us Austrijas keisara manewreem.

Ihpaschneeks un isdewejs: Ernst Plates.
Atbildoschais redaktors: Dr. phil. Arnold Plates.

Дозволено цензурою. — Рига, 23 августа 1891 г.

Sludinajumi.

A. Ehrbeck,
sobu-ahrsts,
Kauf-eelâ Nr. 18.
Runas sundas:
no pulksten 10—12 preeksch pusdeenas,
„ „ 2— 4 pehz pusdeenas.

Sirgu stallis
preeksch 3 sirgeem ir isihrejams Matisa eelâ Nr. 31/16. Tuwakas sinas turpat. 1

Masas wehja dsirnawas
teek lehti pahrdotas. Tuwakas sinas Titurz dsirnawâs, Baukas eelâ. 2

23. aprilî 1892. g. tiks
isrentets 3
muischas semes gabals
Jaun-Meimur,
fenakà Mehres muischas pasta stazija, pee Pleskawas leelzela, 132 werstes no Rigas, pee **Mehres muischas** peederigs. Semes gabals sastàw if 64 puhrw. labas eestrahdatas mahlu aramas semes, 33 puhrw. plawas un wisàm pee saimneezibas peederigàm ehkam lihds ar labu dsihwojamu ehku. Semi war ar 4 sirgeem apstrahdat. Tuwakas sinas pee **Heinrich von Zoeckell leelkunga, priw. Mehres muischâ,** чер. Смильтенъ.

Manâ apgahdeenâ isnahza 3
C. Waldemara
Kreewu-Latweeschu wahrduniza.
Papildinats isdewums. Makfà 1 r. 80 kap.
Latweeschu-Kreewu wahrdniza makfà eesteta 120 kap. Pa pastu suhtot makfà Kreewu-Latweeschu wahrdniza diwus rublus un abas dalas eesetas pa pastu peesuhtot makfà trihs rublus.
H. Allunans, Jelgawâ.

Manâ grahmatu- un bilschu-drukatawâ burtu leetuwê un Latweeschu grahmatu pahrdotawâ Rigâ, pee Petera basnizas, dabujama schahda grahmata:
Kara-leeloknngs
Eistakius.
Stahsts no teem laikeem, kad kristiti laudis tika wajati.
Latwiskà waloda pahrzehla
A. Leitans.
Treschà pahrlabotà druka.
Makfà 30 kap.
Ernsts Plates.

Sludinajums.

Dehl dibinaschanas un usturesch anas tahdas eestahdes Rigas pilsehtas slimnizâ, kurâ mahza Latwju behrnu sanehmejas preeksch Widsemes lauzineekeem, Emilija fon Torklus kose dahwinajuse 4000 rbl. leelu kapitalu un ustizejuse ta pahrwaldischanu ihpaschai kuratorijai, sastahwoschai if Rigâ dsihwodamâ landrahta, Widsemes medizinal-inspektora un Rigas pilsehtas slimnizas direktora.

Runâ esoschà kapitala gada intreses, kas istaisa 200 rbl., Widsemes muischneeziba if sawas kases ik gadu paleelinajuse ar 600 rbl., tà ka kuratorijai katru gadu 800 rbl. pee rokas.

Mahzischanai noteikts 6 mehneschu laiks, kas eesahkses 15. oktobrî sch. g.

Usnemschanas nosazijumi ir schahdi:

1. Cesahkdamâ skolneeze nedrikst buht pahri par 40 gadeem weza, tai wajaga buht pee labas wesselibas, spehzigai un saprast schkirigi lasit latwisku.
2. Katrai skolneezei, kas usnemta eestahdê, zaur rakstu wajaga apsolitees, ka, sawu mahzibas laiku beigušs, 3 gadi no weetas uj laukeem kalpos par behrnu sanehmeju, zitadi tai behrnu sanehmeju eestahdei jaatlihdsina ta naudas suma, kas tehreta par winas ismahzischanu. Ari tad winai to wajaga atlihdsinat, kad pate, bes ka buhtu beigušs nosazito mahzibas laiku, patwaligi jeb bes kuratorijas atlaujas aiseet projam no eestahdes.
3. Skolneezei sawà mahzibas laikà, ja kuratorija to atron par wajadsigu, peenahkas ispildit kahdà no weetejàm slimnizam slimneeku aplopejas weetu.
4. Sawà sesohu mehneschu mahzibas laikà skolneeze dabu brihwu pahrtiku.
5. Pehz beigtà mahzibas laika skolneeze top eksamineta.

Schi wesselibas sinà preeksch lauzineekeem tik koti derigà eestahde protams tik tad pareisi war isdotees un plaukt, kad pee kuratorijas peeteiksees pateesi kreetni seeweeschi, kas ar usztibu un isprasschanu grib padotees dsemdeschanas palidsibai.

Kuratorija tadèl greeschas pee pagastu waldem, kuràm lauzineeku buhschanas tak labi pasihstamas, un usaizina tahs, sasinatees ar draudses sdaktereem un mahzitajeem, lai laimetos iswehlet us to derigus seeweeschus un wiswehlaki lihds 20. septembrim sch. g. zaur rakstu usdot to seeweeschu wahrdus, kas nodomajuschas us laukeem kopt behrnu sanehmejas amatu, un proti sem schahdas adrefes:

„An das Curatorium des von Torklusschen Landhebammen-Instituts in Riga im Ritterhause."

Rigâ, muischneezibas mahjâ, 17. augustâ 1891. g.

Muischneezibas notara weetâ:
C. v. Rautenfeld.

Pirmà leelà Kreewijas rihsu-sterkeku fabrika.
Fabrikas sihme.

Selta un sudraba medalas.
Sterkeku fabrikazijas sabeedriba
J. Willms un beedr.,
Kalbstadlê, Taurijas gubernâ, Kreewijâ.
Eedroschinamees zeen. publiku darit usmanigu us muhsu **rihsu-sterkeli,** kas pagatawota if wislabakajeem Persijas rihseem. Muhsu **rihsu-sterkele** labuma sinâ naw sliktaka par wislabakeem ahrsemju fabrikateem, turpretim lehtaka, un tadèl mums eespehjams, ar katru eeksch-semes kà ari ahrsemes fabrikatu sazenstees. Muhsu **rihsu-sterkele** ir tihra no saehdoschàm weelam un ziteem peemaisijumeem. Muhsu **rihsu-sterkele** ir us wisàm isstahdem Kreewijâ ar augstakàm medalam tikuse apbalwota.
Muhsu **rihsu-sterkeku noliktawa leelumà** preeksch **Widsemes** un **Kursemes** atrodas pee
Th. Angelbeck un beedr., Rigâ,
kolonial-pretschu pahrdotawa,
Schahlu eelâ Nr. 4 (senak Nr. 2) un Melngalwju eelâ Nr. 3.
Sterkeku fabrikazijas sabeedriba
J. Willms un beedr.

Anglu kokwilnas (bomwilnas) deedsinu un wilnas dsiju magasine
Rigâ, netahlu no rahtuscha, pee **„Siwes",**

Kalku eelâ Nr. 38.
Sawam leelam pirzeju pulkam pasinoju, ka es, dibinadamees us saweem daudsgadigeem peedsihwojumeem, saweem zeen. pirzejeem par atweeglinaschanu, esmu wezo magasinu pee **„Siwes"** no jaunu pahrbuhwejis un to apgahdajis **wislabakàm prezem,** pa dalai **auschamàm wajadsibam,** un eewehrojot labo **kurfu,** man bij eespehjams, sapirkt **leelus pretschu krahjumus,** kurus tagad pahrdodu par **20 prozenteem lehtaki** nekà pagahjuschà gadà.
Jt sewischki lehti peedahwaju **Anglu kokwilnas deedsinus,** kuru teizamo labumu mani pirzeji labi pasihst, tapat ari **linu dsijas,** no tihràm, garàm schkeedram, kuras bes isnehmuma dabujamas weenigi manà magasinà pa fabrikas zenam. Pasihstamàs **wilnas dsijas** preeksch auschanas dabujamas leelà iswehlê no 40 lihds 150 kap. mahrz.
Pahrdodu **zefira wilnas** dsijas wisàs krahsàs preeksch gresnuma drahnam par 160 kap. mahrz., preeksch krahsu daschadibas peedahwaju **sudrabainus** un **seltainus deedsinus,** tapat ari **pubulainus audus.**
Tepat dabujami **schujamee** un **adamee deegi** pilnigà iswehlê.
Wiswisadi audekli, sehgel-audeklis, brasiljas un **labibas maisi.**
Peedahwaju sawà magasinà **tuhku drapu, wilnainas drahnas** un **wisadas modes prezes.**
Blakus pahrdotawai atrodas mana
apteeku, kimikaliju, krahsu un smarschojoschu pretschu magasina
Rigâ, netahlu no rahtuscha, pee **„Siwes",** Kalku eelâ Nr. 38.
Pasinoju, ka es, lai istaptu sawam leelam pirzeju pulkam, pahrbuhweju no jauna sawu **apteeku pretschu magasinu** un lihds ar to esmu stahjees taisnà sakarà ar Kreewu un ahrsemes tirgataju nameem, kadehl saweem zeen. pirzejeem peedahwaju **wislabakàs prezes,** kà: **anilinu, kroma krahsas, indigo** (sillum-sahles), **koschenilu** un wehl zitas krahsas, **zinku** un **swina balto krahsu, firnisu, wisadas lakas;** ari **wisadas skahbes, natrinu un kaliju** un **zitas kimiskas prezes, eterus, esenzes, Kelnes uhdeni** (o-de-kolonju) **tualetes seepes** un **smarschojoschas weelas** if slawenàm fabrikam, wisadus patentetus **ahrsteschanas lihdsekluus** un **sahles, Hofmana pileenus** (drapes) u. t. pr.
Apstellejumi teek ahtri un pareisi ispilditi.

Par wiseem jaunakeem atradumeem pahraks!
Uniwersal-kehka aparats,
kursch Parises pasaules isstahdê tàpat kà Wihnes semkopibas isstahdê tika atsihts par wispraktiskako, derigako ua nepeezeeschamako katrà saimneezibà, abàs isstahdês tika pahrdots wairak milsonu gabalôs.
Schis aparats pee wiseem, kas winu tikai ir redsejuschi, no nama mahtes lihds masam behrnam, no semneeka lihds augstmanam u. t. t., ir atradis wispahrigu peelikschanu un sazehlis leeliku lihdsjuhtibu, ta kà pehz pirmàs pasinoschanas sludinajumôs pehz scha brihnuma aparata peenahza milsums apstellejumu.
„Netizami, bet tomèr pateesiba."
Schis aparats derigs sekoscheem mehrkeem un ir pahraks par wiseem lihdsschinigeem atradumeem:
1 minutes laikà ar scho aparatu war sagatawot 1 kilo (ap 2 mahrzinam) kartupeku, rahzenu, rutku sihpolu, gurku, wisadu kolu-augku u. t. t., u. t. t., ihsi sakot wisu, ko war misot, kasit jeb greest, pehz patikschanas, beesu jeb schkidru.
2 minuschu laikà ir eespehjams pagatawot sweestu, krehjumu, jeb putas, pusminutê putas chateau u. t. t., u. t. t.
Tahlak winu war isleetot kà mikroskopu; 400 reis winsch paleelina katru leetu, tà tad ir derigs preeksch ehdeenu un dsehreenu ismeklescha nas.
Schis aparats no isturiga metala isgatawots ar nesadilstoschàm sederem, makfà tika
1 rbl. 50 kap.,
zik tahlu krahjums sneedsas.
Dabujams pret eepreekscheju samaksu tikai zaur weenigo issuhtischanas kantori:
S. Altmann,
Wihnê, I., Dominikaneeschu basteja Nr. 23.
2

Manâ grahmatu- un bilschu-drukatawâ, burtu-leetuwê un Latweeschu grahmatu pahrdotawâ Rigâ, pee Petera basnizas, ir dabujamas schahdas grahmatas:
Ahbeze,
wisjaunakà, apgahdata no E. Plates, jaunà ortografijà us beesa papira.
Makfà 10 kap.
Ahbeze,
Kreewu, wisjaunakà un wislehtakà.
Makfà 5 kap.
A-B-C-Buch,
Deutsches, nebst einer Russischen Fibel.
Makfà 15 kap.
Aus Leitana dsihwe, darbi un mirschana.
Makfà 15 kap.
Apaksch seemas-swehtku eglites.
Klausigeem behrneem par preeku to rakstijis E. Dünsbergs.
Pirmà daka makfà 10 kap., otrà daka 20 kap.
Audsekne.
No mahzitaja Ludwig Heerwagen.
Makfà 10 kap.
Bahrenite Lihsbete.
Stahsts if wezeem bruneneeku laikeem Widsemê.
Makfà 5 kap.
Ernsts Plates.

Dselsszeku brauzeeni.

Rigas-Bolderajas dselsszelsch.

Jsseet no **Rigas:** 6 20 r., 12 15 pz. p., 4 25 pz. p., 7 50 w. — Jsseet no **Bolderajas:** 7 10 r., 1 5 pz. p., 5 15 pz. p., 8 40 w. — Nonàk **Ostas dambî:** 7 15 r., 1 10 pz. p., 5 20 pz. p., 8 45 w.

Jsseet no **Ostas dambja:** 7 38 r., 2 50 pz. p., 6 w., 10 28 w. — Jsseet no **Bolderajas:** 7 45 r., 2 57 pz. p., 6 10 w., 10 35 w. — Nonàk **Rigâ:** 8 30 r., 3 45 pz. p., 6 55 w., 11 20 w.

Pleskawas-Rigas dselsszelsch.

Jsseet no **Pleskawas:** 10 5 w, 7 30 r. — Jsseet no **Werowas:** 12 52 n., 11 38 pšd. — Jsseet no **Walkas:** 2 54 r., 3 45 pz. p. — Jsseet no **Walmeeras:** 4 26 r., 5 35 pz. p. — Jsseet no **Jehsim:** 5 34 r., 6 45 pz. p. — Nonàk **Rigâ:** 9 r., 10 30 w.

Jsseet no **Rigas:** 10 5 w, 8 25 r. — Jsseet no **Jehsim:** 1 55 n., 12 20 b. — Jsseet no **Walmeeras:** 2 57 r., 1 26 pz. p. — Jsseet no **Walkas:** 4 48 r., 4 pz. p. — Jsseet no **Werowas:** 6 43 r., 6 35 pz. p. — Nonàk **Pleskawâ:** 9 20 r., 10 18 w.

Terbatas linija.

Jsseet no **Terbatas:** 10 w., 12 b. — Nonàk **Walkâ:** 2 n., 3 23 pz. p.

Jsseet no **Walkas:** 5 10 r., 3 28 pz. p. — Nonàk **Terbatâ:** 9 10 r., 6 50 w.

Печатать разрѣшается. Рига, 23 августа 1891 г. Рижскій Полиціймейстеръ Власовскій. — Drukats un dabujams pee bilschu- un grahmatu-drukataja un burtu-lehjeja Ernst Plates, Rigâ, pee Petera basnizas.